

KORKEIMMAN HALLINTO-OIKEUDEN PÄÄTÖS

Antopäivä
29.9.2017
Taltionumero
4842
Diaarinumero
3101/2/16

1 (7)

Asia Vammaispalvelua koskeva valitus

Valittaja A

Päätös, jota valitus koskee

Helsingin hallinto-oikeus 18.8.2016 nro 16/0761/6

Asian aikaisempi käsittely

Vantaan sosiaali- ja terveyslautakunnan jaoston alainen viranhaltija on 28.10.2015 myöntänyt A:lle henkilökohtaista apua 18 tuntia viikossa päivittäisiin toimiin ja 40 tuntia kuukaudessa harrastuksiin ja sosiaali- seen vuorovaikutukseen. A oli hakenut henkilökohtaista apua 49 tuntia viikossa päivittäisiin toimiin ja 60 tuntia kuukaudessa harrastuksiin ja sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitämiseen.

Sosiaali- ja terveyslautakunnan jaosto on päätöksellään 18.1.2016 (§ 11) pysyttänyt viranhaltijan päätöksen.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

Helsingin hallinto-oikeus on hylännyt A:n sosiaali- ja terveyslautakun- nan jaoston päätöksestä tekemän valituksen.

Hallinto-oikeus on perustellut päätöstään seuraavasti:

Sovellettavat oikeusohjeet

Vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista an- netun lain (vammaispalvelulaki) 8 §:n 2 momentin mukaan kunnan on järjestettävä vaikeavammaiselle henkilölle henkilökohtaista apua, jos henkilö vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee palvelua

suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista. Kunnalla ei kuitenkaan ole erityistä velvollisuutta henkilökohtaisen avun järjestämiseen, jos vaikeavammaisen henkilön riittävää huolenpitoa ei voida turvata avohuollon toimenpitein.

Lain 8 c §:n 1 momentin mukaan henkilökohtaisella avulla tarkoitetaan tässä laissa vaikeavammaisen henkilön välttämätöntä avustamista kotona ja kodin ulkopuolella: 1) päivittäisissä toimissa; 2) työssä ja opiskelussa; 3) harrastuksissa; 4) yhteiskunnallisessa osallistumisessa; tai 5) sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitämisessä.

Pykälän 2 momentin mukaan henkilökohtaisen avun tarkoitus on auttaa vaikeavammaista henkilöä toteuttamaan omia valintojaan 1 momentissa tarkoitettuja toimia suorittaessaan. Henkilökohtaisen avun järjestäminen edellyttää, että vaikeavammaisella henkilöllä on voimavaroja määrittellä avun sisältö ja toteutustapa.

Pykälän 4 momentin mukaan henkilökohtaista apua on järjestettävä päivittäisiä toimia, työtä ja opiskelua varten siinä laajuudessa kuin vaikeavammaisen henkilö sitä välttämättä tarvitsee.

Pykälän 5 momentin mukaan edellä 1 momentin 3–5 kohdissa tarkoitettuja toimintoja varten henkilökohtaista apua on järjestettävä vähintään 30 tuntia kuukaudessa, jollei tätä pienempi tuntimäärä riitä turvaamaan vaikeavammaisen henkilön välttämätöntä avuntarvetta.

Vammaispalvelulain 8 d §:n 1 momentin mukaan henkilökohtaisen avun järjestämistavoista päätettäessä ja henkilökohtaista apua järjestettäessä kunnan on otettava huomioon vaikeavammaisen henkilön oma mielipide ja toivomukset sekä palvelusuunnitelmassa määritelty yksilöllinen avun tarve ja elämäntilanne kokonaisuudessaan.

Vammaispalvelulain 4 §:n 1 momentin mukaan tämän lain mukaisia palveluja ja tukitoimia järjestetään, jos vammaisen henkilö ei saa riittäviä ja hänelle sopivia palveluja tai tukitoimia muun lain nojalla.

Asiassa saatu selvitys

Asiakirjojen mukaan A:lla on todettu selkäytimen ja/tai aivorungon ontelotauti (G95.0 Syringomyelia hydrocele), kastelu, verenpainetauti, astma, refluksitauti ja hyperkolesterolemia. Maskun neurologisen kuntoutuskeskuksen aikaa 3.–23.9.2014 koskevan kuntoutusselosteen (30.9.2014) mukaan A:n keskeisinä oireina ovat muun muassa heikko lihaskestävyys, oikeaan raajapariin painottuva lihasvoimien heikkous,

herkästi ilmaantuvat lihaskrampit, yläraajojen tahattomat nykäykset, käsien kömpelyys ja vapina. Hänellä on tasapainossa heikkoutta ja raajoissa tuntohäiriöitä. A käyttää liikkumisen apuvälineenä keppiä, rollaattoria ja sähkömopoa. Avuntarpeen osalta kuntoutuselosteessa kerrotaan, että A tarvitsee usein apua tuoilta ja sängystä ylösnousemisessa. Hänellä on avuntarvetta myös pesuissa ja pukeutumisessa. Kivut ja vaihteleva voimien heikkous sanelevat avuntarvetta. Kuntoutuselosteessa on katsottu A:n tarvitsevan henkilökohtaista apua 40 tuntia viikossa.

Asiakirjojen mukaan A:lle oli aikaisemmin myönnetty henkilökohtaista apua 40 tuntia viikossa. Myöhemmin 1.10.2014 lukien A:n henkilökohtaisen avun määrää on vähennetty ja hänelle on myönnetty henkilökohtaista apua 18 tuntia viikossa päivittäisiin toimiin ja 40 tuntia kuukaudessa harrastuksiin ja sosiaaliseen vuorovaikutukseen.

A asuu yhdessä puolisonsa kanssa. Puoliso on toiminut A:n omaishoitajana 1.4.2013 lukien. Omaishoitoa koskevan hoito- ja palvelusuunnitelman 26.6.2013 mukaan omaishoitajan hoitotehtäviin kuuluvat auttaminen pukeutumisessa, peseytymisessä, aterioinnissa, siirtymisissä, kodinhoidossa, asioinneissa, ulkoilussa ja tarvittaessa wc-käynneillä. Puoliso toimii edelleen A:n omaishoitajana.

A on 7.10.2015 päivätyssä vammaispalveluhakemuksessaan arvioinut tarvitsevansa henkilökohtaista apua henkilökohtaisesta hygieniasta huolehtimisessa neljä tuntia viikossa, ruoanlaitossa ja ruokailutilanteissa 11 tuntia viikossa, vaatehuollossa neljä tuntia viikossa, kodin siisteydestä huolehtimisessa kuusi tuntia viikossa, kaupassa käynnissä kahdeksan tuntia viikossa, muussa asioinnissa ja siihen liittyvässä liikkumisessa neljä tuntia viikossa, liikkumisessa/ulkoilussa seitsemän tuntia viikossa sekä muussa avustamisessa viisi tuntia viikossa, yhteensä 49 tuntia viikossa. Harrastuksiin ja sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitämiseen A on arvioinut tarvitsevansa apua yhteensä 60 tuntia kuukaudessa. Päivittäisiä toimia koskien A on kertonut tarvitsevansa henkilökohtaista apua käsiensä nopean väsymisen ja voimakkaiden kiputilojen sekä tavaroiden käsistä putoamisen ja käsien tahattoman nykimisen vuoksi. Hänen tasapainonsa ei pidä. Lisäksi kipu ja jäykkyys nivelissä ja lihaksissa rajoittaa hänen toimintaansa. Avustaja auttaisi häntä myös muun muassa kirjamyynnissä, olohuoneilloissa kahvipöydän järjestelmissä, leipomisessa ja muissa tehtävissä eri tahoilla tapahtuvassa toiminnassa. Vammaispalveluhakemuksen liitteessä 7.10.2015 A on kertonut, ettei hänen tilanteensa ole suuremmin muuttunut kuluneen vuoden aikana. Alaselkään ja alaraajoihin on tullut lisää kipua, jonka vuoksi hänen liikkumisensa

on vähän vaikeata. Hänen päkiänsä ovat myös kipeytyneet niin, että hän ei voi olla enää paljasjaloin kotona. A joutuu turvautumaan sisärollaattoriin ja keppiin. Lisäksi hänen silmiensä tilanne on muuttunut siten, että hänellä on glaukooman ohella harmaakaihi vasemmassa silmässä ja oikeassa verkkokalvossa ryppypoimu.

A ei ole hyväksynyt hänelle 8.8.2014 laadittua palvelusuunnitelmaa. Palvelusuunnitelmassa oli katsottu, että A tarvitsee henkilökohtaista apua päivittäisissä toimissa ja harrastuksissa, sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitämisessä sekä asioinnissa kodin ulkopuolella. Aviopuoliso omaishoitajana huolehtii A:n hoidollisista tarpeista ja auttaa A:ta päivittäisissä toimissa tarvittaessa sekä silloin, kun avustaja ei ole paikalla. Palvelusuunnitelmassa on arvioitu, että A tarvitsee henkilökohtaista apua pukeutumisessa tunnin viikossa, ruokahuollossa viisi tuntia viikossa, vaatehuollossa tunnin viikossa, kodinhoidossa tunnin viikossa, kaupassa käynnissä neljä tuntia viikossa sekä asioinnissa ja ulkoilussa kolme tuntia viikossa kummassakin eli yhteensä 18 tuntia viikossa. Harrastuksiin ja sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitämiseen A:n on arvioitu tarvitsevan apua 40 tuntia kuukaudessa.

Asian arviointi ja hallinto-oikeuden johtopäätökset

Vammaispalvelulain 4 §:n 1 momentin mukaan tämän lain mukaisia palveluja ja tukitoimia järjestetään, jos vammaisen henkilö ei saa riittäviä ja hänelle sopivia palveluja tai tukitoimia muun lain nojalla. A:n henkilökohtaisen avun tarpeen määrän arvioinnissa on sen vuoksioitu ottaa huomioon se, että aviopuoliso on 1.4.2013 lukien toiminut A:n omaishoitajana ja vastaa edelleen A:n palveluntarpeesta siltä osin kuin se kohdistuu hoivaan ja hoitoon. Vammaispalvelulaissa tarkoitettu henkilökohtainen apu on toissijainen suhteessa omaishoidon tukeen. Aviopuoliso vastaa luonnollisesti myös omasta osuudestaan kodinhoidollisissa ja vastaavissa tehtävissä perheessä.

Kun otetaan huomioon A:lle myönnetty omaishoidon tuki ja palvelusuunnitelmasta ja asiakirjoista muuten hänen olosuhteistaan ja avun tarpeestaan esitetty selvitys, hallinto-oikeus katsoo, että Vantaan kaupungin myöntämä henkilökohtaisen avun määrä 18 tuntia viikossa ja 40 tuntia kuukaudessa harrastuksiin ja sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitämiseen on ollut riittävä turvaamaan hänen välttämättömän avuntarpeensa päivittäisissä toiminnoissa. Valituksessa esitetyt seikat eivät anna aihetta arvioida asiaa toisin. Jaoston päätöstä ei ole syytä muuttaa.

Käsittely korkeimmassa hallinto-oikeudessa

A on valituksessaan vaatinut, että sosiaali- ja terveyslautakunnan jaoston ja hallinto-oikeuden päätökset kumotaan ja hänelle myönnetään henkilökohtaista apua haetun mukaisesti 49 tuntia viikossa ja 60 tuntia kuukaudessa tai toissijaisesti 40 tuntia viikossa.

Vaativustensa tueksi A on viitannut valitukseensa, jonka hän on toimittanut korkeimmalle hallinto-oikeudelle Helsingin hallinto-oikeuden päätöstä 15/0740/6 koskien. Lisäksi A on todennut muun ohella seuraavaa:

Vantaan kaupunki myönsi A:lle aikavälille 1.10.2014–30.9.2015 henkilökohtaista avustusta 18 tuntia viikossa ja 40 tuntia kuukaudessa sekä 1.10.2015–30.9.2016 saman verran. A:lle myönnettiin aiemmin 40 henkilökohtaisen avun tunnin rinnalle omaishoidon tuki. A:n avun tarve on jopa enemmän kuin tuo 40 tuntia viikossa.

Vantaan sosiaali- ja terveyslautakunnan jaosto on antanut selityksen.

A:lle on varattu tilaisuus vastaselityksen antamiseen. Vastaselitystä ei ole annettu.

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu

Korkein hallinto-oikeus on tutkinut asian. Valitus hylätään. Hallinto-oikeuden päätöstä ei muuteta.

Perustelut

Kun otetaan huomioon edellä ilmenevät hallinto-oikeuden päätöksen perustelut ja perusteluissa mainitut oikeusohjeet sekä korkeimmassa hallinto-oikeudessa esitetyt vaatimukset ja asiassa saatu selvitys, hallinto-oikeuden päätöksen muuttamiseen ei ole perusteita.

Tätä kaikki asianomaiset noudattakoot.

Korkein hallinto-oikeus:

Irma Telivuo
oikeusneuvos

Leena Äärilä
oikeusneuvos

Mikko Pikkujämsä
oikeusneuvos

Antti Pekkala (t)
oikeusneuvos

Leena Romppainen
oikeusneuvos

Anna Heikkilä
Asian esittelijä, oikeussihteeri

Jakelu

Päätös

Jäljennös

A, maksutta

Helsingin hallinto-oikeus

Vantaan sosiaali- ja terveyslautakunnan jaosto